

STØP BÅLSTEDET I BETONG

Hvis du støper et bålsted i betong, kan du få et både enkelt og flott resultat. **Du kan fint tilpasse det på mål**, slik at du får en størrelse som passer perfekt hjemme hos deg.

Gjør Det Selv

! VANSKELIGHETSGRAD

Du skal sørge for å presse formen godt over ballen, slik at overgangen blir tett. Du skal også vibrere betongen grundig, men forsiktig.

LETT VANSKELIG

🕒 TIDSFORBRUK

1 dag + herdetid.

🏠 PRIS

Cirka 2500 kroner. Bruker du vanlig betong i stedet for fiberbetong, sparer du en del. Men det krever armeringsnett, som kan være litt vanskelig å styre.

🔧 MATERIALER

12 mm forskalingsplate (1 plate):

- 1 bunn til støpeform (A), 80 x 80 cm
- 2 sider (B) à 20 x 80 cm
- 2 sider (C) à 20 x 82,4 cm

Dessuten:

- Skruer, 4 x 40 mm
- Fiberbetong, 6 x 25 kg (styrke 30 MPa)
- Fitnessball

🔧 SPESIALVERKTØY

- Blandemaskin
- Betongsliper
- Stavvibrator

Det er enkelt å legge mer ved på et bålsted som dette, fordi det ikke har noen høye kanter.

Lag formen

Til støpeformen bruker vi en forskalingsplate, som er vannfast og har en veldig glatt overflate. Kan du akseptere et mindre glatt resultat, kan du bruke en billigere plate.

I prinsippet kan du lage bålstedet i nesten den størrelsen du vil. Du skal likevel være oppmerksom på at betong er tungt. Så jo større formen er, desto tyngre blir bålstedet.

Det spesielle med støpeformen her er at det sages et hull i bunnen, slik at formen passer over en stor ball. Formen på ballen kommer til å gi det ferdige bålstedet rundingen som er selve ildstedet.

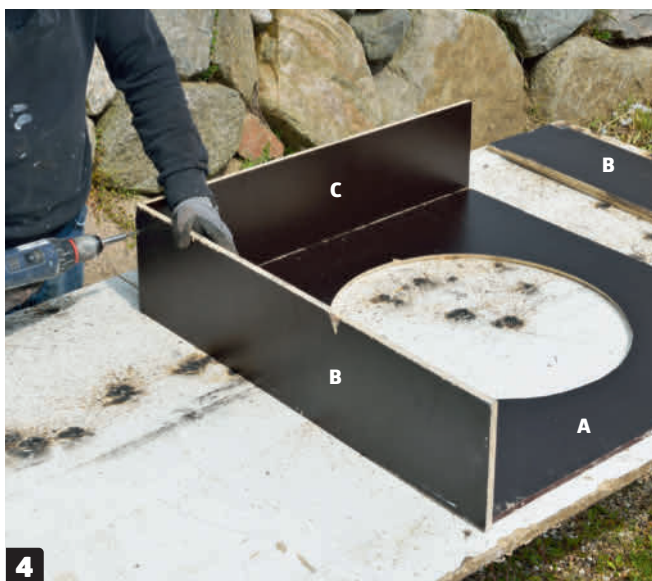
Sag ut delene til støpeformen når du har streket opp hvor det skal sages. Her sager vi ut med sirkelsag, men du kan også bruke en håndsag eller en stikksag.

Tegn en sirkel på platen til fordypningen i formen. Sett en spiker midt på platen. Tre over en linjal med hull. Den kan dreies rundt mens du risser med en spiker gjennom et annet hull, slik at du får en sirkel.

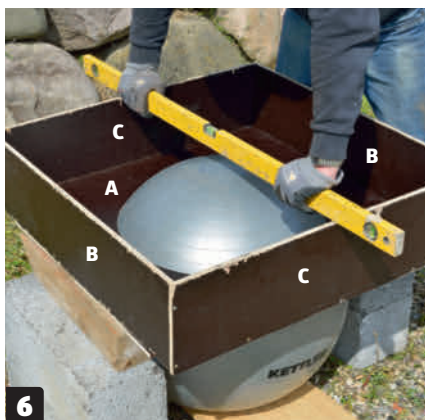
Sirkelen sages ut med en stikksag, slik at det blir hull i platen. Hullet blir fordypningen i det ferdige bålstedet. Bor først et hull ved streken, slik at bladet på stikksagen kan komme gjennom platen.

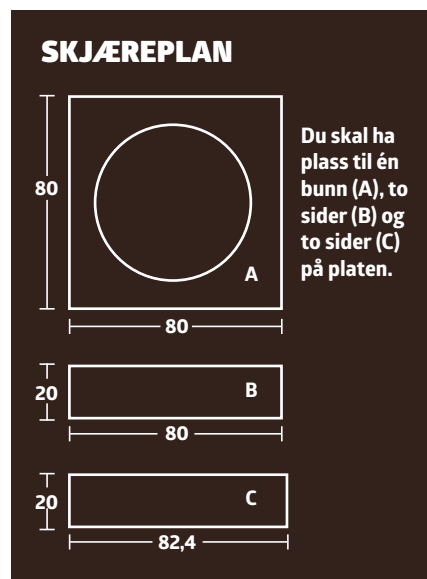
Sett sammen formen når alle deler er saget ut. De fire sidene (B og C) settes sammen i hjørnene med 4 x 40 mm skruer og til bunnstykket (A). Når formen er satt sammen, settes den på klosser.

Det gjelder å være kreativ når du skal lage rundingen i støpeformen. Her bruker vi en stor fitnessball, som formen presses over.

Formen plasseres på en ball mellom to oppklossinger som passer til ballen. Da kan du presse formen ned mot ballen med et fast trykk, slik at sammenføyningen nesten blir helt tett.

Støp bålstedet

Når formen er klar, kan du begynne å blande betongen. Betongen du bruker skal ha en styrke på 30 MPa. Hvis du bruker tørrbetong, som vi gjør her, vil styrken fremgå av emballasjen.

Tørrbetong er enkelt å bruke. Du tilsetter bare vann etter anvisningene på emballasjen. Dermed er du sikker på at blandingsforholdet blir riktig.

1

Her bruker vi en blandemaskin til å blande betongen. Du kan også blande den i for eksempel en trillebår.

2

Betongen fylles i formen. Hell den forsiktig ned, litt om gangen med en spade. Fordel den jevnt rundt ballen, og bank den sammen underveis så godt du kan. Fyll betong helt opp til kanten.

3

Når betongen er blandet, har du cirka 45-60 minutter til å jobbe med den.

LEI EN STAVVIBRATOR

Det er viktig at betongen blir vibrert ordentlig, slik at det ikke blir luftlommer i det du støper.

En stavvibrator er effektiv til å gjøre jobben med. Du kan være heldig å få leid en i et byggvarehus. Ellers kan du finne den hos verktøytutleierte.

Er du tålmodig, og støpeprosjektet ikke er altfor stort, kan du også komme langt ved å sette en kraftig bolt i en slagbormaskin og deretter slå med den på sidene til formen.

4

Betongen skal vibreres for å sikre at det ikke er lufthull. En stavvibrator er effektiv til formålet.

Forsterk formen, og vibrer betongen. Skru fast forsterkende stykker i et kryss øverst, før du vibrerer. Ved vibrering blir betongen nemlig mer flytende, og det kommer ekstra press på sidene. Derfor skal formen forsterkes.

Finish

Når betongen har herdet i 4-5 dager, kan du fjerne formen så det nystøpte bålstedet kommer til syne. Ujevnheter skjæres vekk for å få bålstedet helt pent. Det grove klares med vinkelsliper.

Hvis du i tillegg vil slipe overflaten, kan du bruke en betongsliper. Det gjør vi her, fordi vi gjerne vil ha en overflate der steinene kommer fram.

På ny betong vil du ofte se noen kalkutfellinger som får betongen til å se lysere ut. De forsvinner etter hvert. Bålstedet her etterbehandles med bivoks for å gjøre det smussavvisende.

1 Fjern støpeformen. Først løsnes skruene, så du kan fjerne alle sidene. Ta støpeformen ned fra oppklossingen. Da er det enklere å jobbe. Husk å vende den riktig fra starten – den er tung å håndtere.

2 Bunnplaten sages løs – den kan sitte godt fast i betongen. Her bruker vi en sirkelsag som kan justeres i høyden. Dermed kan du justere bladet så det ikke skjærer ned i betongen.

Det støver mye når du skjærer med vinkelsliper i betong. En støvmaske er derfor en god idé.

Skjær til rundingen, så det blir en pen overgang til fordypningen. Bruk en vinkelsliper med diamantblad. Husk vernebriller.

4 Her slipes overflaten, slik at bålstedet får et terrazzo-aktig utseende. Det kan du gjøre med en betongsliper, som kan leies. Til slutt behandles betongen med bivoks. Det gir en flott og smussavvisende overflate.

FLOTTE OVERFLATER

Overflaten på betongen kan varieres på mange måter. Du kan for eksempel utnytte materialene i formen til å gi en bestemt finish. Bruker du vanlig kryssfinér til støpeformen, vil det bli små "spor" i overflaten på betongen.

Etterbehandling, som sliping og slåtte kanter, kan også gi betongen særpreg. Her etterbehandler vi med bivoks. Det gjør overflaten flott og samtidig smussavvisende. Det er for øvrig en god idé å etterbehandle med bivoks et par ganger i året.

Bivoks smøres på med en tørr bomullsklut. Overflaten skal typisk ha et par behandlinger før den er mettet.